

Gabinet Pocztówek

Korespondentka, otkrytka, otwartka, karta pocztowa, pocztówka, widokówka lub liścik – to nazwy określające mały prostokątny kartonik bez koperty służący do krótkiej korespondencji. Powołana do życia w drugiej połowie dziewiętnastego wieku, szybko zrobiła zawrotną karierę, a Niemcy, Austriacy, Francuzi i Anglicy dotąd spierają się o pierwszeństwo jej „odkrycia”. Wojna prusko-francuska (lata 1870 – 1871) zainspirowała księgarzy do wydania serii kart z motywami wojskowymi i patriotycznymi na potrzeby żołnierzy obu armii. Korespondencja za pomocą kart ułatwiała podczas wojny pracę cenzury, usprawniała działalność poczty i zaspokajała potrzebę szybkiej wymiany wiadomości. Uchwałą Światowego Związku Pocztowego karty pocztowe dopuszczono do obiegu międzynarodowego 1 lipca 1875 roku. „Kurier Warszawski” z 1881 roku informował o 350 milionach kart wysłanych w Europie w 1879 roku. W 1900 roku w obiegu światowym znalazło się 2,8 miliarda pocztówek.

Nazwę „pocztówka” wyłoniono w konkursie ogłoszonym w 1900 roku. Zaproponował ją Henryk Sienkiewicz (1846 – 1916) ukrywający się pod pseudonimem Maria z R.

Dla kolekcjonera kart pocztowych ważny jest pełny ogląd pocztówki, pierwotnie bowiem jedna strona kartonika przeznaczona była wyłącznie na adres, znaczki i stemple, druga na korespondencję. Ponieważ w krótkce ta druga strona kartki pokryła się ilustracjami, pisano drobnym pismem na obrzeżach, co czyniło korespondencję mało czytelną.

Dopiero w październiku 1904 roku Światowy Związek Pocztowy wprowadził podział strony adresowej na dwie części: adresową i do korespondencji. Awers pozostawiono na widoki lub inne ozdoby. Kartki bez podziału rewersu można zatem datować jako powstałe przed 1905

rokiem.

Muzeum Warszawy ma w swoich zbiorach ponad 9 tysięcy warszawskich kart pocztowych, w Gabinecie prezentowana jest ich niewielka część. Dla varsavianistów interesujące będą karty przedstawiające ulice, place, pałace, kościoły, nieistniejące budowle; dla artystów – serie z Warszawą sportretowaną w malarstwie i grafice, dla historyków – karty ilustrujące wydarzenia historyczne, dla filokartystów – ciekawostki kolekcjonerskie, dla miłośników teatru – wizerunki aktorów. Można tu obejrzeć pocztówki reklamowe, litografowane, fotografie na jedwabiu i wiele innych. W Gabinecie znalazły się również albumy do przechowywania i eksponowania kolekcji pocztówek z ciekawymi oprawami oraz wnętrzami – kartonowymi stronami z nadrukami i systemem nacięć do wkładania pocztówek w pionie i poziomie.

Elżbieta Kamińska

kuratorka